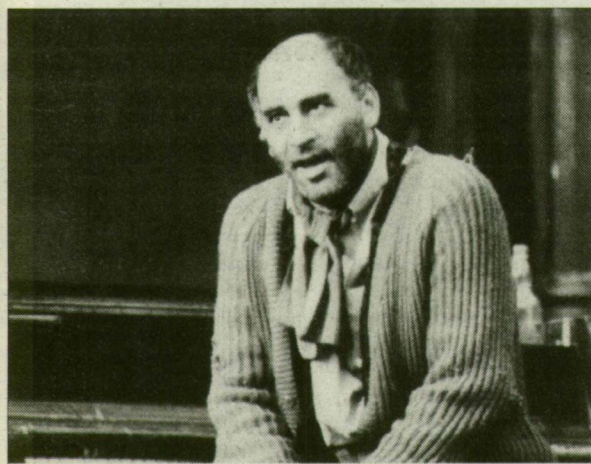


● **Kulka János:**

„Szépen éltünk Szegeden”



A Valahol Európában főszereplője. (Fotó: Miskolczi Róbert)

A Valahol Európában ideai szabadtéri előadásainak főszereplője, a gyerekgyámoló humanista művész, Simon Péter alakítója: Kulka János. A főpróba szünetében találkoztunk.

– Kérdezhetek a családról? Annyi az ismerősök Szegeden, talán régi barátok is, akikkel ritkán találkozunk amióta Pesten élnek és akik kíváncsiak lehetnek a személyesebb dolgokra – magyaráztam a színesnek, aki élete első 18 évét ebben a városban töltötte. Édesapjának, Kulka Frigyesnek, a sokak által tisztelt sebészprofesszornak szobrot állítottak egykori klinikáján.

A kiváló orvos nagy műveltségű, széles látókörű, eleven művészeti érdeklődésű, igen barátságos ember volt; feleségével, a mindig mosolygós, halk, finom Kulka Eszterrel valóságos polgári szalont vittek: neves művészeket láttak vendégül, nem is egyszer ők szervezték meg, hogy a pesti színesekkel, zenészekkel, képzőművészekkel itt a déli végeken is találkozhatson a közönség.

– Nem bánom, kérdezen, aztán majd meglátjuk...

● **Mivel foglalkozik most az édesanyja? Hogy van?**

– Köszönöm, jól van, háromszoros nagymama, ez a főfoglalkozása. A nővéremnek van egy 15 és egy 14 éves lánya és két éves a fiú! Nagy öröm volt a családban, amikor megszületett: a lányok után végre egy gyerek! Anyám persze ugyanolyan aktív, mint régen, fáradhatatlanul hódol kedvteléseinek, olvas, zenét hallgat...

● **Talán tr is?**

– Nem, azt nem. Vagy titkolja.

● **Milyen emlékei vannak Szegedről?**

– Szépek. Jók. Szerettem itt gyerekként lenni. Szépen éltünk. Nagyon sokan szerették a szüleimet, mindig nagy társaság időzött nálunk. Más volt akkor az élet, más értékekkel. Volt miről beszélni és volt értelme be-

szélni. Afféle szellemi műhelynek, vagy legalábbis találkozáshelynek számított a lakásunk. Még most is előfordul, ha idősebb kollégákkal, más művészekkel találkozom, nagyokat sóhajtoznak, nosztalgizálnak. „Jaj, mikor anyáddal Szegeden...” – mondják, és nekem jó hallani ezt. Boldog nyakra emlékszem az úszóház, nagy baráti csapatra... Aztán elvitt az élet, minden megváltozott.

● **Szegeden?**

– Is. Öszintén szólva furcsa tudomásul venni: itt töltöttem a meghatározónak tartott első 18 évemet – és valahogyan idegen lettem. Mások a házak, más generációk töltik be a várost, minden más.

● **Volt az úszóházon?**

– Nem. Éjjel-nappal próbáltunk, időm sem volt még, de azt mondják a barátaim, az úszóház sem ugyanaz már, mint régen. Ez biztosan természetes. Csak nekem nem. Lehet hogy nem is megyek le, hadd maradjon az a hely számomra olyan, amilyen az emlékeimben.

● **Barátoknál lakik?**

– Szállodában. Ez is különös érzés. Gyerekkoromban távolról néztük, talán némi csodálattal az autót, amint az idegenek megállnak a szállodák előtt, kiszállnak, bemennek... Megálltam a Royal előtt, kiszálltam az autóból, bementem... Én lettem az idegen. Talán több energiával, törődéssel ápolhattam volna a szegedi barátságokat, de sosem volt elég időm. Előbb négy év a főiskolán, aztán Pécsen, nyolc év Kaposváron, megint Pesten – Szeged mindig kimaradt a körökből.

● **Hívták valaha is ebbe a színházba?**

– Egyszer-kétszer volt szó róla, aztán különböző okok miatt mégsem jött össze. Talán jövőre sikerül itt játszanom, mindenesetre meghívtak, szívesen is jönnék...

● **Miben játszik?**

– Ezt babonából nem áru- lom el.

Sulyok Erzsébet

Mirtill

Ugye, nem tetszenek tudni, hogy mit takar e szó? Pedig itt van közöttünk, ha nem is mindennapos, de már Szegeden is több hölgy viseli ezt francia eredetű nőnevet. A jelentése: áfonya, s augusztus 3-án, tehát ma van Mirtill névnapja.

Mindezt Szabó Bernadett, kedves olvasónktól tudjuk,

K. F.

● **Megkezdődött a néptáncfesztivál**

A millecenáriumi rokon népek a vendégek

A szegedi nemzetközi néptáncfesztiválok az ország legnagyobb folklóreményei közé tartoznak. Az elsőt 30 esztendője, 1966-ban rendezték, a találkozókat két-évenként tartották. Bár fesztivál tavaly is volt, az ideit a kivételes, ünnepi alkalom indokolja: a honfoglalás 1100. évfordulója. Kivételes a meghívottak sora is, hiszen olyan kis népek képviselőit látja vendégül a város, akiket a finnugor rokonság köt össze, illetve akiknek kultúrája a történelem során hatott egymásra.

Udmurtföld, Jakutföld, Észak-Osztétia; Piroksa Táncegyüttes – Finnország; Transilvania Táncegyüttes – Románia; baskfrok; magyarok. A táncoló együtteseket persze nemcsak a magukkal hozott táblák különböztették meg, hanem a viseletet, a tánc, a zene. Tarkaságukban, sokféleségükben gazdag és érdekes képeket villantottak fel a a folklór követői. Az



A Dugonics téren bemutakoztak az együttesek (Fotó: Miskolczi Róbert)

egyetemi központi épület előtt ácsolt színpadon, a Dugonics téren mutatkoztak be a vendéglátó város közönségének tegnap délután.

Felföldi László néprajztudós megnyitójában a folklór diplomatainak nevezte őket.

Este az újszegedi színpadon az oszét, a jakut és a ro-

mániai vendégek mellett az egyik házigazda, a Borica, és a Válaszút együttes lépett fel. Ma, szombaton és vasárnap este mutatja be műsorát Újszegeden a többi résztvevő csoport.

A „30 éves a fesztivál” című kiállítást ma, szombaton délután 2 órakor nyitja meg

Kósáné Kovács Magdolna országgyűlési képviselő a Bartók művelődési központban. Ugyancsak ma és holnap délután 5 órától a Mátyás téren is táncolnak a külföldi együttesek, színesítve az alsóvárosi búcsú programját.

S. E.

● **Amerikából jöttem**

A magyar hangyaboly



Szabó professzornak Trabanton ülni élvezet. (Fotó: Miskolczi Róbert)

Dr. Szabó Zoltán sebész professzor harminc évvel ezelőtt hagyta el Szegedet és az országot. Az eltelt három évtized alatt megjárta Vietnámot, szakmájában pedig igen előkelő eredményeket ért el, s a SZOTE díszdoktorává is avatták. Egy idő óta egyre gyakrabban tartózkodik Magyarországon: szakmája és tenniakarása húzza ide az egyébként San Franciscoban élő professzort. Találkozássunkkor széles mosollyal arcán szállt ki Trabantjából, s válaszolt először arra a kérdésre, miért ment el innen annak idején, s miért jött vissza.

– 1966-ban mentem el, s a menekültábrában teljesen egyedül kezdtem az életet, a nulláról. Végig kellett járni az életiskolát, az elemitől kezdve. Nagy honvágyam tulajdonképpen soha nem volt, hiszen én úgy mentem el innen, hogy itt már soha semmi sem lesz, az orosz csapatok soha sem vonulnak ki, s a kommunizmus sem adja fel természetellenes filozófiáját. A hatalom a puszkacsó végéből jön – gondoltam akkor. Közbe-közbe hazalátogattam, de mindig ugyanazt láttam, ami elmenésre készített. Amikor a változás megtörtént, csalódtam magamban, hiszen félreismertem a helyzetet. Kezdeti melegténi az a szó, hogy „haza”, s igyekeztem azt nézni, mit tehetek az országotért. Ha az ember elég időt eltölt egy fejlett kapitalizmusban, egy gazdag országban pár évtizedet, akkor igazat ad Marxnak abban, hogy a lét meghatározza a tudatot. Megtanultam, milyen az az élet, ahol a természet erői uralkodnak, s szeretném ezt felhasználni Magyarországon is.

● **Milyen formában?**

– Bedolgoztam magam a sebészet fejlődésébe, pontosabban a felnagyított sebészetébe.

● **Az mi?**

– Az emberi szem bizo-

nyos határokön túl már nem látja a részleteket, azonban a test nagyon apró dolgokból tevődik össze. Engem mindig az érdekelt, hogyan lehet egy sebész a leghatékonyabb. Ha nagytító alatt nézzük a szöveteket, jobban lehet látni azokat, s ezt kell alkalmazni a műtétek során is. Sokkal precízebben és hatásosabban lehet így manipulálni „oda-benn”. Az én kísérleti területem a laproszkópia, mely megadja a szükséges nagytítást, s kevésbé roncsoló módon közelíti meg a szerveket. Ez szinte forradalmaszerűen sörpi el a hagyományos sebészeti eljárásokat. Kidolgoztuk a szisztémát, s ennek egy tanítói programját. Ezt hoztam el a magyar sebészeknek, egy olyan technikával, ahol a sebész kézzel – olcsón – varrja meg a szöveteket, de felhasználja a laproszkópia eljárását. Úgy gondoltuk azonban, hogy nem az egyetemektől, s a minisztériumból kell indítani ezt, hanem a vidéki kórház orvosaira kell támaszkodnunk. Ők keresték is ezt a módszert, csak nem jutottak hozzá. Meg kell je-

gyezni, hogy ez a technika nagyon friss, egy-két éves. A vidéki sebészek mellett azért döntöttünk, mert szeretnénk volna elkerülni a főváros „akasztását”, ellenállását. Hat kurzuson hetvenkét vidéki sebészt képeztünk ki erre a technikára, akik már alkalmazták is új ismereteiket. Nemrég egy miskolci szimpóziumon be is mutatták a tapasztalataikat, s ez engem komoly büszkeséggel töltött el. Ez nagyon jó indítás, s nem lehet megállítani. Már jelentkeztek a fővárosiak is, ők sem akarnak ebből kimaradni.

● **Belelátott a magyar értelmiségi elit egy részének gondolkodásába. Milyen tapasztalatokat szűrt le?**

– Az egészségügy költségvetése egyre jobban szűkül. Egy vidéki főorvos házaspár egyenként 60-80 ezer forintot keres hivatalosan, sokkal keményebb és felelősségteljesebb munkával, mint például egy hivatalnok. Az orvosok ezért – ha nem akarnak szegénynek lenni – rászorulnak a paraszolvenciára. Ezt azonban el kell

dugniuk az adózás elől, tehát hazugságba kényszerülnek. Így a tudomány lelkiismeretesen gyógyító emberei kényelmetlen helyzetbe kerülnek, s komoly morális problémával kell megküzdeniük. Csálniuk kell azért, hogy úgylahog fennmaradjanak. Ez nagy gond. Másrészt az orvosgárda úgy él, mintha alkalmazottak lennének. Kevés beleszólásuk van a gazdasági kérdésekbe, így ha lefaragásokról van szó, nem sokat számít az ő szakmai véleményük. Ez pedig pazarlással vezet.

● **A gond az, hogy eleve nincs sok pénz, abból pedig nehéz pazarolni.**

– Ésszerűvé kell tenni a főváros és a vidék közötti elosztást. Egy budapesti orvos többszörösét keresi a vidékinek, s több pénz is jut rájuk, noha ők kevesebbet operálnak. Ha nekem jó operációra lenne szükségem, egy forgalmas vidéki kórházat választanék.

● **Azt mondják, itt vadkapitalizmus van, mindenki más rovására gazdagodik.**

Díztör Szalaynak

● **Munkatársunktól**

A szegedi az egyik legjobban felszerelt önkormányzati tűzoltóság az országban. Mellesleg a legnagyobb – tegyük hozzá – a legjobban irányított, kiváló szakemberi gárdával rendelkező parancsnokság és állomány is egyben. Az említeteket támasztja alá az a tegnapi esemény is, amely során dr. Leszity János tűzoltó vezérőrmagy, az Országos Tűzoltóparancsnokság parancsnoka díztört adományozott dr. Szalay Istvánnak, Szeged város polgármesterének – érdemei elismerése jeléül.

Illeték

● **DM-információ**

Július végén Kis-Jugoszlávia fölemelte az ún. „kilépési illeték” összegét. Az ország állampolgárainak, a határ átlépésekor korábban személyenként 50, járművenként pedig 150 dinárt kellett fizetni. A megemelt díjtétel szerint Kis-Jugoszláviából kifelé menet egy személy 100 dinárt fizet, egy jármű után pedig már 200 dinárt számítanak föl – tudtuk meg Kerekes Sándor századostól, a rózskai határállomás vámhivatalának parancsnokától.

S. E.

– Olyan ez, mint egy hangyaboly, mely véd a természeti csapások ellen, s megosztja a munkát. Egyszer csak a hangyaboly megváltozik, át kell építeni. Első lépés a destrukció, a lebontás, de eközben már ki kell építeni az új utakat, munkahelyeket, tárolókat. Nem vadkapitalizmus ez, mert az megkíván egy vérszívó, kapzsi üzleti embert. Itt inkább úgy gondolkodnak a legtöbben, hogy ha ma nem szerzik meg a szükségességeket, akkor holnap nem lesz. Általános egzisztenciális paranoia uralkodik. A régi magyaros tartás, büszkeség fogja vissza az embereket attól, hogy a teljes pánik kitörjön. Ha ilyen tényezők uralkodnának az Egyesült Államokban, ott már régen polgárháború lenne. Itt megszokták az emberek, hogy alkalmazkodjanak, túrjenek addig, míg jobb nem lesz. Mégis, e kettősség dacára civilizáltan viselkednek, de nagyon feszültek. A pohár – úgy érzem – tele van, nincs meg a szükséges biztonsági alap.

● **Trabanttal járja az országot. Miért nem Rolls Royce-szal, vagy Cadillacel?**

– Éppenséggel megtehetném azt is, viszont el szeretném kerülni azt a helyzetet, hogy ha valahol kiszállok egy ilyen márkás autóból, az emberek egyből a környezetemhez, az autómhoz viszonyuljanak. Ez nagyon torzított kép lenne. A Trabant demokratikus autó és semleges háttér.

● **Milyen jövőt jósol ennek az országnak?**

– Komoly változások történtek rövid idő alatt, ez azonban csak a kezdet. Sokkal többre lesz szükség: kell egy új generáció a feladatok megvalósításához. A jómódnak ára is lesz, még anyagisabbá válik a világ. Szükség van egy múlttól mentes, de képzett vezető rétegre. S ebben az újjá- és átépítésben nemcsak az itthoni, hanem a külföldi magyaroknak is lesz szerepük.

Arató László